Crowe | Accountancy & Advies

Accountantsverslag

Gemeente Laarbeek

28 juni 2023

Eindhoven

Aanbiedingsbrief

Gemeente Laarbeek
t.a.v. gemeenteraad
Koppelstraat 37
5741 GC Beek en Donk

Eindhoven, 28 juni 2023

Betreft: **Accountantsverslag boekjaar 2022**

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u het accountantsverslag aan naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2022 van Gemeente Laarbeek.

Onze opdracht is het controleren van de jaarrekening op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid. In het kader van onze opdracht hebben wij in november 2022 een interim controle uitgevoerd. De bevindingen hieruit zijn reeds in een separate management letter gerapporteerd.

Aansluitend zijn wij in april 2023 gestart met de jaareindecontrole die wij onlangs hebben afgerond. De jaareindecontrole is gericht op het vormen van een oordeel over getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening in overeenstemming met de Nederlandse regels voor financiële verslaggeving en het vastgestelde normenkader.

Dit accountantsverslag bevat de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de jaareindecontrole. Waar mogelijk doen wij aanbevelingen gericht op verdere verbetering. Deze aspecten doen geen afbreuk aan ons oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2022.

Wij hebben dit verslag in concept besproken met de concern controller. Tevens is dit verslag toegelicht aan de leden van de auditcommissie op 19 juni 2023.

Wij vertrouwen erop u middels onze rapportage voldoende geïnformeerd te hebben. Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij uiteraard gaarne bereid. Wij danken de medewerkers van de gemeente Laarbeek voor hun inzet en de plezierige en constructieve samenwerking.

Met vriendelijke groet, namens ons hele team,

ValidSigned door T.M.M. van Lierop RA MSc
op 28-06-2023

T.M.M. van Lierop RA MSc
Extern accountant

ValidSigned door M.H.J. van Heeswijk RA MSc
op 28-06-2023

M.H.J. van Heeswijk RA MSc
Manager

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

Inhoudsopgave

1. Management samenvatting 4

2. Ons oordeel 7

3. Bevindingen jaarrekening 2022

1. Begrotingsrechtmatigheid 10
2. Grondexploitaties 11
3. Voorzieningen groot onderhoud 13
4. Jeugdhulp en Wmo 15
5. Overige bevindingen 16

4. Overige aspecten 18

5. Bijlages

1. Tabel fouten en onzekerheden SiSa 20
2. Tabel fouten en onzekerheden TOZO 22

Totaal aantal pagina's: 24

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

1. Management samenvatting

Ons oordeel:

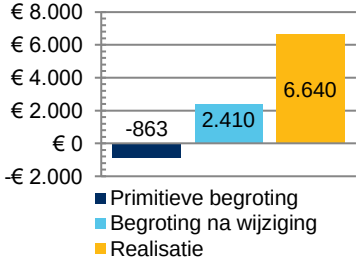
Onderwerp	Goedkeurend	Afkeurend	Anders	Toelichting
Getrouw beeld		-	-	De jaarrekening 2022 geeft een **getrouw beeld** van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva per 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Rechtmatigheid		-	-	De verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in de jaarrekening 2022 zijn tevens in alle van materieel zijnde aspecten **rechtmatig tot stand gekomen** en zijn in overeenstemming met de wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader.
Onderwerp	**Geen bevindingen**	**Wel bevindingen**	**Anders**	**Toelichting**
WNT verantwoording		-	-	Wij hebben vastgesteld dat de WNT-verantwoording (Wet Normering Topinkomens) zoals opgenomen in de jaarrekening **voldoet aan de daaraan te stellen eisen.**
SiSa bijlage		-	-	Wij hebben de SiSa-bijlage (Single information Single audit) zoals opgenomen in de jaarrekening gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022. Op grond hiervan melden wij dat **geen fouten en/of onzekerheden** zijn geconstateerd boven de voor de SiSa geldende rapporteringsgrenzen.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

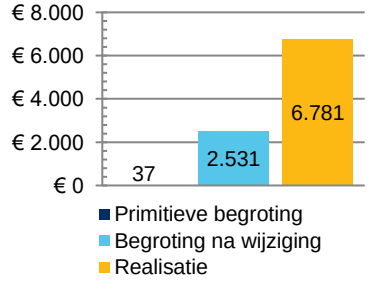
1. Management samenvatting

Financiële analyse 2022

Resultaat vóór mutatie reserves in k€

Resultaat na mutatie reserves in k€

De primaire begroting startte met een **resultaat vóór mutatie reserves** (saldo baten en lasten) van € 863.000 negatief. Voor deze per saldo hogere lasten waren onttrekkingen uit de reserves geraamd. Hierdoor was de primaire begroting sluitend. Gedurende het jaar is de begroting positief bijgesteld met name als gevolg van een hogere uitkering uit het gemeentefonds van € 1,9 miljoen, een voordeel op de zorgkosten van € 875.000 en een voordeel op kapitaallasten (minder investeringen dan begroot) van € 217.000.

Het gerealiseerde **resultaat voor mutatie reserves** bedraagt € 6,6 miljoen positief. Dit betekent een additioneel voordeel van € 4,2 miljoen ten opzichte van de begroting na wijziging. De belangrijkste afwijkingen betreffen:

- Voordeel Oekraïne gelden € 872.000 (programma 2 Veiligheid)
- Voordeel algemene uitkering € 821.000 (programma 6 Financiën en bedrijfsvoering)
- Voordeel Jeugd en Wmo € 712.000 (programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs)
- Voordeel omgevingswet € 391.000 (programma 3 Woon- en leefklimaat)
- Voordeel grondexploitaties € 277.000 (programma 6 Financiën en bedrijfsvoering)
- Voordeel op product huisvuil € 253.000 (programma 1 Burger en bestuur)
- Vrijval voorziening wethouders € 238.000 (programma 1 Burger en bestuur)
- Overige voordelen € 666.000 (diverse programma's)

In algemene zin is een positief resultaat in lijn met de landelijke tendens. Dit heeft deels te maken met incidentele toegekende budgetten door de rijksoverheid.

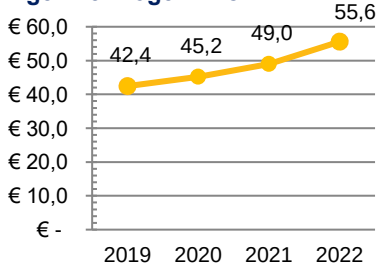
Bovenstaande afwijkingen zijn voornamelijk als incidenteel aangemerkt. Met de **structurele resultaten en afwijkingen** houdt de gemeente rekening in de (meerjaren-)begroting. De verwachting is overigens dat de gemeente de komende jaren met forse kostenstijgingen wordt geconfronteerd (accommodaties, verduurzaming, inflatie, personele kosten alsook verbonden partijen).

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

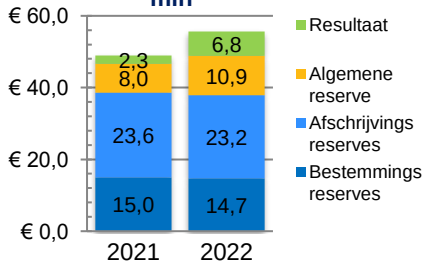
1. Management samenvatting

Financiële analyse 2022

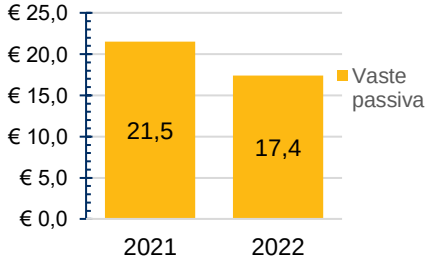
Eigen vermogen in € mln

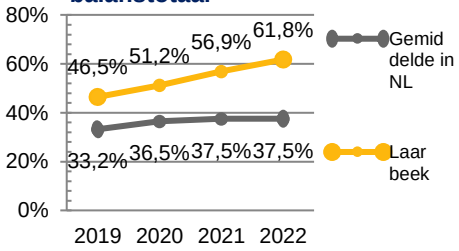
Opbouw eigen vermogen in € mln

Externe financiering in € mln

Solvabiliteit in % van balanstotaal

Het **eigen vermogen** van de gemeente Laarbeek neemt toe met € 6,6 miljoen als gevolg van het positieve resultaat voor bestemming.

De totale **externe financiering** bedraagt eind 2022 € 17,4 miljoen. De financiële positie laat gemeten naar financiële kengetallen een verbetering zien als gevolg van het positieve resultaat. De **solvabiliteit** bedraagt 61,8% en ligt hiermee boven het landelijke gemiddelde. De totale **weerstandscapaciteit** van de gemeente bedraagt eind 2022 (na resultaat bestemming) op basis van de paragraaf weerstandsvermogen € 17,7 miljoen. Dit is volgens de paragraaf voldoende om de geïdentificeerde en gekwantificeerde risico's ad € 4,6 miljoen af te dekken.

In de toekomst worden binnen de gemeente een aantal projecten verwacht, waaronder verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed en verbeteren van de kwaliteit van het buitengebied. Hiermee wordt in de (meerjaren)begroting rekening gehouden dan wel zijn middelen gereserveerd in de bestemmingsreserves. Wij hebben geadviseerd om de risico's en het effect op de financiële positie van de gemeente (waaronder benodigde financiering) nauwkeurig te monitoren.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

2. Ons oordeel

<table>
<tr><th>Onderwerp</th><th>Toelichting</th></tr>
<tr><td>Gehanteerde controle en rapporterings-tolerantie</td><td>Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2022 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in het controleprotocol. Wij hebben hierbij geen rekening gehouden met het feit dat de werkelijke lasten hoger uitvallen ten opzichte van de begroting. Indien de geconstateerde fouten en onzekerheden het bedrag van de goedkeuringstolerantie niet overschrijden kan in beginsel een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven.
<table>
<tr><th></th><th>Grondslag</th><th>Omvang</th><th>Tolerantie</th></tr>
<tr><td>Goedkeuringsgrens fouten</td><td>1% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 63.630.000</td><td>€ 636.000</td></tr>
<tr><td>Goedkeuringsgrens onzekerheden</td><td>3% van de begrote lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 63.630.000</td><td>€ 1.909.000</td></tr>
<tr><td>Rapporteringsgrens</td><td>10% van de goedkeuringsgrens</td><td>-</td><td>€ 63.000</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Controleverschillen</td><td>In de jaarrekening 2022 resteren onderstaande ongecorrigeerde controleverschillen en onzekerheden met betrekking tot de getrouwheid en rechtmatigheid. Omdat het totaal aan controleverschillen onder de toleranties blijft, heeft dit geen effect op ons oordeel.
<table>
<tr><th>Omschrijving</th><th>Getrouwheid / Rechtmatigheid</th><th>Omvang fout</th><th>Richting</th><th>Omvang onzekerheid</th><th>Verwijzing</th></tr>
<tr><td>Vaststellen levering zorg</td><td>Getrouwheid en rechtmatigheid</td><td>-</td><td>-</td><td>€ 129.000</td><td>H. 3.4</td></tr>
<tr><td>Totaal getrouwheidsoordeel</td><td></td><td>-</td><td>-</td><td>€ 129.000</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Totaal rechtmatigheidsoordeel</td><td></td><td>-</td><td>-</td><td>€ 129.000</td><td>-</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting
Jaarverslag verenigbaar	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het BBV is opgesteld en, voor zover wij dat kunnen beoordelen, **verenigbaar is met de jaarrekening**. De programmaverantwoording hebben wij marginaal getoetst wat zoveel betekent als het signaleren van mogelijke belangrijke tegenstrijdigheden. De accountantscontrole omvat derhalve geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en/of volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmaverantwoording.
Interne beheersing	Op basis van onze werkzaamheden hebben wij **geen significante tekortkomingen** in de interne beheersing geconstateerd. In onze management letter hebben wij enkele aandachtspunten opgenomen voor de verdere verbetering van processen die met name toezien op het inkoopproces en de invulling van de verbijzonderde interne controle functie in relatie tot de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij constateren dat hiervoor in de organisatie aandacht voor is.
Schattingen	De opstelling van de jaarrekening vereist dat het college oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn in het kader van onze controleopdracht op aanvaardbaarheid beoordeeld. Hierbij hebben wij geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd. In uw jaarrekening zijn de volgende belangrijke schattingen verwerkt: • De waardering van de grondexploitaties (zie bevinding 3.2); • De waardering van voorzieningen, in het bijzonder voor de voorzieningen groot onderhoud wegen, gebouwen en waterbeheer (zie bevinding 3.3); • De inschatting van inbaarheid van (debiteuren) vorderingen en de getroffen voorziening voor oninbare posities; • De financiële verwerking van uitkomsten van lopende juridische procedures zoals de claim Attero (zie bevinding 3.5).

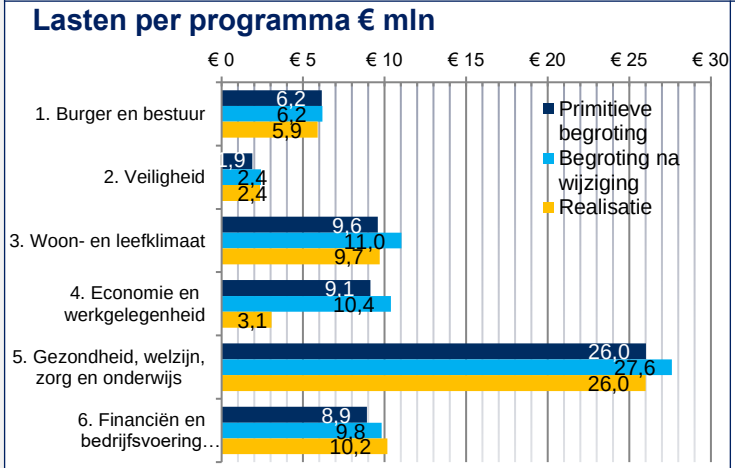
© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting
Verbonden partijen	In uw jaarrekening zijn diverse bijdragen aan verbonden partijen verwerkt. De (op basis van de financiële impact en risicoprofiel) belangrijkste verbonden partijen betreffen: • GR Senzer: bijdrage € 7,2 miljoen (inclusief doorbelasting BUIG-, participatie en TOZO middelen); • GR Peelgemeenten: bijdrage € 2,6 miljoen; en • GR Blink: bijdrage € 1,6 miljoen. Bovengenoemde bedragen zijn verwerkt op basis van de (concept) jaarcijfers 2022 zoals opgeleverd door de verbonden partij. Wij hebben kennis genomen van deze jaarcijfers en stemmen in met de huidige verwerking in de jaarrekening en de toelichting van de risico's in de paragraaf verbonden partijen. In dit verband wijzen wij u op het volgende: • Wij begrijpen dat bij GR Blink een extern onderzoek is afgerond als onderdeel van het strategisch traject. Dit onderzoek gaat onder andere in op de rechtmatigheid van de huidige samenwerkingsvorm binnen GR Blink. Aanvullend heeft Prezero aangekondigd de samenwerking in GR Blink te beëindigen. Op dit moment is de inrichting en juridische vormgeving van de dienstverlening in de toekomst nog onzeker. Deze situatie is ons inziens toereikend toegelicht in de paragraaf verbonden partijen.
SiSa-bijlage	De SiSa-bijlage en bijbehorende stukken dienen door uw organisatie voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. De hierna volgende tabel voor 'fouten en onzekerheden' kunt u gebruiken voor het aanleveren van gegevens aan het CBS.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

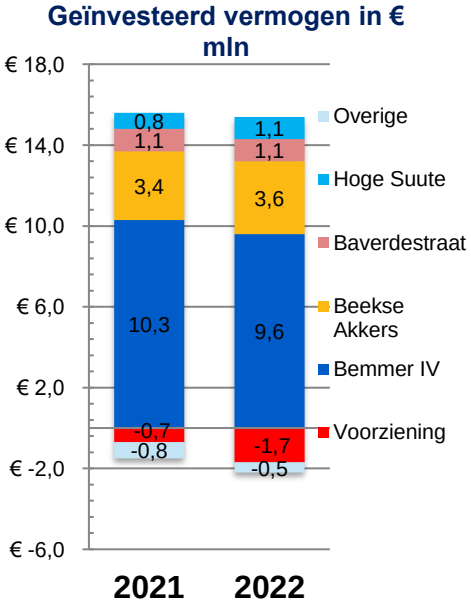
3.1 Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid		
Algemeen	Bevinding	
		In het kader van de controle hebben wij onderzoek verricht op overschrijdingen van lasten ten opzichte van de begroting. De enige overschrijding is aanwezig op **programma 6 Financiën en bedrijfsvoering** (overschrijding € 348.000). Dit wordt met name veroorzaakt door de verplicht te nemen verliesvoorziening op de nieuwe grondexploitatie Klokkengieterij (€ 340.000). Dit verlies wordt gedekt uit de reserve grondexploitatierisico en telt daarom niet mee in het oordeel. Ten aanzien van de investeringen melden wij dat er geen materiele overschrijdingen (boven de rapporteringstolerantie) hebben plaatsgevonden ten opzichte van de beschikbare kredieten.
Aanbestedings rechtmatigheid	In het kader van de rechtmatigheidscontrole zijn onze controlewerkzaamheden op inkopen en aanbestedingen gericht op het voldoen aan de Europese aanbestedingswetgeving. Tijdens de interim controle in het najaar en de eindejaarscontrole hebben wij kennis genomen van de inkoopanalyse zoals die door de organisatie wordt uitgevoerd. Wij hebben daarnaast onze eigen controlewerkzaamheden hierop verricht. Op basis van deze controlewerkzaamheden zijn geen onrechtmatig aanbestede inkooptrajecten geconstateerd.	

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.2 Grondexploitaties

Grondexploitaties - algemeen

	Bevinding	
Grond exploitatie		Het netto geïnvesteerd vermogen in de grondexploitaties bedraagt ultimo 2022 € 13,3 miljoen (2021: € 14,1 miljoen). Dit bestaat voornamelijk uit Bemmer IV, Beekse Akkers en de voorziening voor drie grondexploitaties van in totaal € 1,7 miljoen. De belangrijkste mutaties in 2022 betreffen: • Verkopen -/- € 2.365.000 (waarvan € 1.033.000 Bemmer IV) • Kosten + € 1.055.000 (m.n. Beekse Akkers en Vogelenzang) • (Tussentijds) genomen winst + € 447.000 • Winstneming bij afsluiten projecten + € 709.000 (Log Mariahout en Nieuwenhof 2014) • Verliesvoorziening Klokkengieterij -/- € 546.000 • Overige verliesvoorzieningen -/- € 116.000 Het **risicoprofiel** van de grondexploitaties neemt toe door onder andere de nieuwe grondexploitatie waar een verlies op wordt voorzien. De belangrijkste risico's schuilen in de projecten Klokkengieterij, Beekse Akkers en Bemmer IV en hangen samen met de te realiseren verkopen en verwachte kostenstijgingen. Op de overige exploitaties zijn de risico's beperkt. De totale gekwantificeerde risico's (€ 3,1 miljoen) dienen te worden afgedekt met de reserve grondexploitatierisico (€ 4,9 miljoen). In 2022 is een voorziening van € 479.000 getroffen voor **D'n Hoge Suute** als gevolg van een boekhoudkundige correctie. Door de gemeente is in het verleden een verliesvoorziening opgenomen in de boekwaarde van de grondexploitatie welke gecorrigeerd is in 2022. Daarnaast is de grondexploitatie verslechterd door kostenstijgingen.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.2 Grondexploitaties

Grondexploitaties	
	Bevinding
Bemmer IV	Het netto geïnvesteerd vermogen in de exploitatie **Bemmer IV** (Beek en Donk) bedraagt € 9,6 miljoen en neemt af door gerealiseerde verkopen. De eindwaarde is met € 337.000 positief bijgesteld als gevolg van een neerwaartse bijstelling van de kosten, meer uitgeefbare grond en hogere verkoopopbrengsten. De geprognosticeerde winst op eindwaarde bedraagt € 1,5 miljoen. Hiervan is nog € 780.000 aan winst te nemen in de toekomst. De verkoopverwachtingen zijn positief en het project wordt naar verwachting in 2025 afgesloten.
Beekse Akkers	De eindwaarde van **Beekse Akkers** is neerwaarts bijgesteld met € 496.000 naar € 1,7 miljoen. De eindwaarde wordt positief beïnvloed door hogere verwachte opbrengsten. De neerwaartse bijstelling wordt veroorzaakt door een boekhoudkundige correctie. Door de gemeente is in het verleden een verliesvoorziening opgenomen in de boekwaarde van de grondexploitatie welke gecorrigeerd is in 2022. Als gevolg van de neerwaartse bijstelling is in het verleden teveel winst genomen. De teveel genomen winst is in 2022 gecorrigeerd, hierna resteert een reeds genomen tussentijdse winst van € 1,3 miljoen. Het exploitatierisico op dit project hangt nog samen met de te realiseren verkopen van € 5,5 miljoen. Het betreft met name eigen verkoop van vrije kavels. Daarnaast hangt het exploitatierisico samen met extra kosten voor de realisatie van een waterberging. Gezien de beperkte toekomstige winst van € 394.000 kunnen eventuele tegenvallers beperkt binnen de exploitatie worden opgevangen.
Klokken gieterij	De exploitatie **Klokkengieterij** is door de raad geopend in maart 2022 met een verwacht verlies van € 152.000. Dit verlies is neerwaarts bijgesteld naar € 546.000 als gevolg van hogere kosten voor de waterberging, hogere plankosten en een langere looptijd. Voor dit verlies is verplicht een voorziening getroffen. Wij hebben de doorrekening van deze nieuwe grondexploitatie gecontroleerd en stemmen in met de huidige waardering en getroffen verliesvoorziening. Het exploitatierisico ziet met name toe op kostenstijgingen. Ondanks dat de grondexploitatie in het boekjaar is geopend en hierbij een actuele doorrekening is opgesteld is het verlies gedurende het jaar meermaals neerwaarts bijgesteld. Wij hebben geadviseerd de doorrekeningen bij openen van een grondexploitatie kritisch op te stellen zodat het verwachte verlies direct bekend is.
VPB	Vanwege verrekenbare verliezen uit het verleden is de gemeente Laarbeek in 2022 nog geen vennootschapsbelasting verschuldigd. De verwachting is dat dit vanaf 2023 wel het geval is.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.3 Voorzieningen groot onderhoud

Voorzieningen groot onderhoud	
	Bevinding
Voorzieningen groot onderhoud	De gemeente Laarbeek heeft ter financiering van toekomstig onderhoud aan haar investeringen (gebouwen, wegen etc.) egalisatie-voorzieningen gevormd. Een voorziening moet, in tegenstelling tot een bestemmingsreserve, volledig zijn. In het kader van onze jaarrekeningcontrole besteden wij nadrukkelijk aandacht aan de diverse onderhoudsvoorzieningen. Hierbij richten wij ons met name op de volgende vragen: 1. Zijn de jaarlijkse stortingen in de voorzieningen in overeenstemming met de begroting en gebaseerd op een onderhoudsplanning? 2. Zijn de onttrekkingen aan de voorziening in lijn met het doel van de voorziening? 3. Ligt het eindsaldo van de voorziening in lijn met het onderhoudsplan? De standen van de diverse onderhoudsvoorzieningen ultimo 2022 ten opzichte van het plan zijn als volgt:

	Plan	Stand 31-12-2022 (plan)	Stand 31-12-2022 (realiteit)	Verschil
Onderhoud wegen *)	2018-2028	€ 1.425.000	€ 1.923.000	+ € 498.000
Onderhoud gebouwen	2019-2028	€ 222.000	€ 216.000	-/- € 6.000
Onderhoud waterbeheer *)	2021-2031	€ 6.000	€ 278.000	+ € 272.000
Egalisatie rioolheffing **)	2019-2023	€ 3.569.000	€ 3.549.000	-/- € 20.000

*) De voorzieningen van wegen en waterbeheer zijn ultimo 2022 hoger dan de ramingen in de oorspronkelijke plannen. Dit wordt met name veroorzaakt door achterstanden die zijn opgelopen in de uitvoering van de plannen.

**) De voorziening riolering is bedoeld om tarieven te egaliseren en is daarmee geen ‘zuivere’ onderhoudsvoorziening. De voorziening riolering dient enerzijds voor het onderhoud en anderzijds ter egalisatie van de tarieven.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

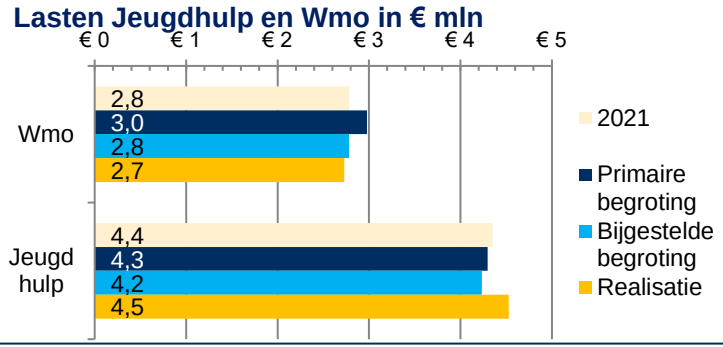
3.3 Voorzieningen groot onderhoud (vervolg)

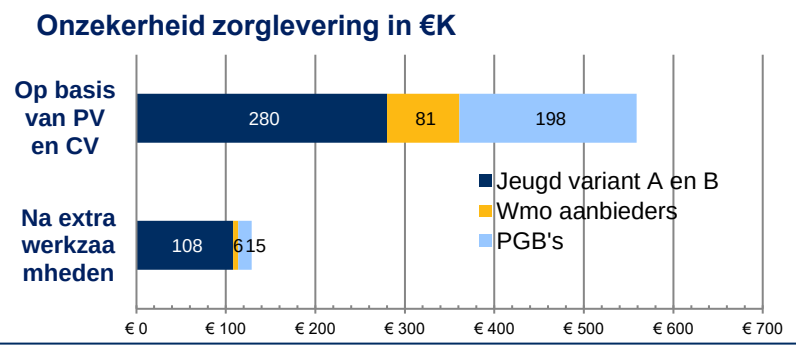
Voorzieningen groot onderhoud	
	Bevinding
	Ten aanzien van de voorzieningen groot onderhoud merken wij het volgende op: • De dotatie aan de voorziening wegen is gebaseerd op het onderhoudsplan wegen welke dateert uit 2018. Het plan kijkt door tot en met 2029 en op basis hiervan is een hogere dotatie noodzakelijk. Het in het onderhoudsplan uit 2018 gehanteerde prijsniveau komt niet meer overeen met het huidige prijsniveau en de korte termijn verwachting. Wij hebben begrepen dat het onderhoudsplan in 2023 geactualiseerd zal worden. Dit leidt naar verwachting tot hogere kosten en een hogere noodzakelijke dotatie aan de voorziening. • In 2021 is het waterbeheerplan vastgesteld door de raad. Zowel het gehanteerde prijsniveau als het onderhoud wat uitgevoerd moet worden sluit niet aan bij de realiteit. Wij hebben begrepen dat het opstellen van een nieuw plan in 2023 op de planning staat. De financiële effecten daarvan zijn op dit moment nog niet bekend. Wij hebben geadviseerd dit op korte termijn in kaart te brengen zodat duidelijk is wat de financiële impact hiervan is. • In 2022 stond het opstellen van een nieuw beheerplan gebouwen in het kader van duurzaamheid op de planning. Tot op heden is dit plan nog niet gereed. Op basis van het huidige plan is de voorziening volledig verantwoord. Het prijspeil waarmee wordt gerekend in het onderhoudsplan moet aansluiten bij de marktontwikkelingen. De herijking van het plan kan leiden tot een andere dotatie in de komende jaren. Wij hebben geadviseerd dit plan op korte termijn af te ronden zodat de financiële gevolgen voor de gemeente duidelijk zijn. • Voor een optimale financiële beheersing van uitgaven aan groot onderhoud is het van belang dat een MJOP (meerjarenonderhoudsplanning) realistisch is en dat de werkelijke uitgaven ten laste van de voorziening hiermee in de pas lopen. Gezien de sterk stijgende prijzen voor grondstoffen en materialen is het van belang om het prijspeil waarmee wordt gerekend in de plannen blijvend te monitoren zodat dit aansluit bij de marktontwikkelingen.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.4 Jeugdhulp en Wmo

Financiële analyse 2022

De lasten in het sociaal domein bestaan voor een belangrijk deel uit Jeugdhulp en Wmo. De lasten voor Wmo liggen in lijn met vorig jaar en zijn reeds in de bijgestelde begroting afgeraamd ten opzichte van de primaire begroting. Bij Jeugdhulp is zichtbaar dat de lasten toenemen ten opzichte van vorig jaar en hoger zijn dan de bijgestelde begroting. Overigens is uw gemeente over het nadeel op jeugd reeds eerder geïnformeerd door de GR Peelgemeenten in de voorlopige rapportage. Dit heeft niet meer tot een begrotingsaanpassing geleid.

Voor de volledigheid van de verantwoording van de lasten in de jaarrekening is de gemeente afhankelijk van de GR Peelgemeenten (hierna GRP). De GRP heeft hiertoe in april en mei 2023 een afstemming gemaakt tussen de opgeleverde productieverantwoordingen door zorgaanbieders en de eigen zorg-administratie. Om te kunnen concluderen dat de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk is geleverd, voert de GRP aanvullende werkzaamheden uit zoals clientonderzoeken. De verantwoording door de GRP en de uitkomsten van de accountantswerkzaamheden die aldaar plaatsvinden zijn door ons geïnspecteerd. Op basis daarvan resteert er ‘slechts’ € 129.000 als onzekerheid voor de rechtmatigheid en getrouwheid.
Wij merken op dat er een discussie loopt rondom de juridische houdbaarheid van het resultaatgericht indiceren op huishoudelijke hulp. Dit heeft geen consequenties voor de financiële rechtmatigheid van de zorgkosten in 2022.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.5 Overige bevindingen

Overige bevindingen	
Opvang Oekraïne	In 2022 hebben de gemeenten in Nederland als taak gekregen om opvanglocaties voor Oekraïense vluchtelingen te realiseren en exploiteren. De gemeenten wordt hiervoor gecompenseerd door het Rijk en dient hiervoor een verantwoording van de kosten te doen middels SiSa. Wij merken ten aanzien van deze regeling het volgende op: • De totale lasten binnen de jaarrekening bedragen circa € 510.000 en bestaan voornamelijk uit het realiseren van de opvanglocaties en diverse vergoedingen en overige inkopen zoals huur en overige exploitatiebijdragen. Wij hebben – naast de rechtmatigheidsaspecten van deze inkopen – vastgesteld dat deze lasten juist zijn verantwoord in de jaarrekening. • De bekostiging door het Rijk via SiSa – grotendeels gebaseerd op vaste normbedragen per gerealiseerde opvangplek over de gehele periode – bedraagt € 1,4 miljoen. Omdat de werkelijke kosten voor de opvang Oekraïne lager zijn dan de vaste normbedragen, heeft de gemeente een voordeel van € 872.000 gerealiseerd. • Omdat de gemeente aan voorschotbedragen € 1,0 miljoen had aangevraagd en ontvangen, resteert in de jaarrekening een te vorderen positie van circa € 367.000. Wij stemmen in met deze balanspositie.
Claims en juridische procedures	Binnen de gemeente Laarbeek loopt reeds lange tijd een juridisch geschil tussen afvalinzamelaar Attero en een grote groep Brabantse gemeenten. In 2023 is duidelijk geworden dat deze gemeenten een nabetaling moeten doen aan Attero in verband met de afvallevering over de jaren 2015 en 2016. Namens de 21 gemeenten in de regio treedt GR Metropoolregio Eindhoven (MRE) op als partij die de financiële afhandeling met Attero verricht. De nabetaling aan Attero voor deze 21 gemeenten bedraagt circa € 5,6 miljoen. Over de exacte afrekening en verdeling binnen MRE zijn nog geen definitieve afspraken gemaakt. De gemeente Laarbeek heeft in haar jaarrekening een voorziening getroffen voor deze kwestie van € 286.000. Dit bedrag betreft het geschatte aandeel van de gemeente in de nabetaling op basis van tonnages afval en betreft de meest voorzichtige inschatting. Wij stemmen in met de getroffen voorziening en de toelichting hieromtrent.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.5 Overige bevindingen

Overige bevindingen	
De Hoge Regt	De exploitatie van project De Hoge Regt vindt niet plaats binnen de gemeente, maar in een samenwerkingsverband. De gemeente heeft – naast het ingebrachte kapitaal van € 9.000 - een financiering verstrekt die eind 2022 nog € 1,5 miljoen bedraagt (2021: € 1,9 miljoen). Zo lang binnen deze samenwerking een positieve exploitatie (ultimo 2022 is dit ingeschat op € 9.000) wordt verwacht, is er voor de gemeente geen aanleiding om te twijfelen aan de inbaarheid van de verstrekte lening. Het resultaat is echter zeer beperkt. Uit de Monte Carlo analyse volgt dat, om de gesignaleerde risico's af te dekken, een buffer nodig is van € 331.000 op het gehele project. De gemeente participeert voor 50% waardoor dit voor de gemeente neerkomt op € 165.000. Met dit bedrag wordt rekening gehouden binnen het weerstandsvermogen en de reserve grondexploitatierisico. Wij hebben geadviseerd om in de toekomst de risico's te blijven monitoren.
Verlofsaldi	Met ingang van boekjaar 2022 hebben werknemers de mogelijkheid om niet opgemaakte verlofuren onder voorwaarden om te zetten in spaarverlof. Dit spaarverlof heeft - in tegenstelling tot wettelijk- en bovenwettelijk verlof - geen vervaldatum en kan door de werknemer naar eigen wens worden ingezet om met behoud van loon minder te werken. De verslaggevingsregels (BBV) schrijven voor dat spaarverlof onder voorwaarden financieel tot uitdrukking moet komen in een voorziening. De gemeente heeft nog geen voorziening voor dit spaarverlof gevormd in de jaarrekening. De verwachting is dat deze positie in de toekomst gaat ontstaan als meer mensen gebruik gaan maken van deze regeling. Wij adviseren om in 2023 de financiële verplichting ten aanzien van de verschillende soorten verlof (wettelijk, bovenwettelijk, spaarverlof, etc.) in kaart te brengen. Vanuit daar kan er beleid worden gemaakt over de financiële verwerking.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Geen sprake van beperkingen in de reikwijdte van onze controle	Er zijn **geen beperkingen** bij de uitvoering van onze controle opgetreden. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
Fraude	De verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude ligt primair bij het college. Onze rol als accountant is om vast te stellen dat de jaarrekening vrij is van materiële afwijkingen door fouten of fraude. Bij fraude is het risico dat een afwijking niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, omdat fraude vaak samen gaat met activiteiten om de fraude te verhullen. Onze werkzaamheden ten aanzien van fraude bestaan onder andere uit: • Alertheid op fraudesignalen gedurende de controle; • Evalueren en bespreken van mogelijkheden tot fraude en fraudesignalen met het management en college; • Het uitvoeren van een analyse op handmatige journaalposten, onder andere om ingrijpen van het bestuur in de interne beheersing te kunnen identificeren; • Het uitvoeren van controlewerkzaamheden op schattingsposten, onder andere om oneigenlijke beïnvloeding door het management en college te kunnen identificeren; • Het beoordelen van rechten in de financiële administratie en de bankapplicatie alsmede het uitvoeren van een bankanalyse, met als doel om fouten en fraude in de uitgaande betalingen te kunnen identificeren. Er zijn gedurende 2022 door ons **geen materiële fraudegevallen geconstateerd** en er zijn ons eveneens geen vermoedens van fraude bekend. Daarnaast heeft het college aan ons geen melding gemaakt van geconstateerde fraudegevallen of andere fraudesignalen. Wij hebben in de management letter geadviseerd om een fraudebeleid op te stellen.
Gebeurtenissen na balansdatum	Er zijn **geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum** anders dan hetgeen opgenomen in de niet uit de balans blijkende verplichtingen.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Claims en juridische procedures	Er zijn **geen andere belangrijke** (dreigende en niet gewaardeerde) **claims en/of juridische procedures** met een mogelijke materiele impact op de cijfers per ultimo 2022, anders dan toegelicht onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen, de paragraaf weerstandsvermogen en bevinding 3.5.
Geautomatiseerde gegevensverwerking	Wij hebben vanuit onze controle op de jaarrekening **geen belangrijke bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit** van de geautomatiseerde gegevensverwerking.
Onafhankelijkheid	Wij zijn onafhankelijk van uw gemeente en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels (Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO)) ten aanzien van onafhankelijkheid.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

5. Bijlage 1 – Tabel fouten en onzekerheden SiSa

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang fout in €	Toelichting fout / onzekerheid
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	-	0	n.v.t.
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	-	0	n.v.t.
C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	-	0	n.v.t.
C43	Regeling reductie energiegebruik woningen	-	0	n.v.t.
C55	Aanpak energiearmoede	-	0	n.v.t.
C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	-	0	n.v.t.
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	-	0	n.v.t.
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	-	0	n.v.t.
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	-	0	n.v.t.
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	-	0	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021	-	0	n.v.t.
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2020	-	0	n.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) _gemeentedeel 2021	-	0	n.v.t.
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2020	-	0	n.v.t.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

5. Bijlage 1 – Tabel fouten en onzekerheden SiSa

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang fout in €	Toelichting fout / onzekerheid
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (Tozo) _gemeentedeel 2021	Zie bijlage 2		
G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling _totaal 2020	Zie bijlage 2		
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022	-	0	n.v.t.
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel	-	0	n.v.t.
G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_totalen	-	0	n.v.t.
G13	Onderwijsroute 2022_deel gemeente	-	0	n.v.t.
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	-	0	n.v.t.
H8	Regeling Sportakkoord 2020–2022	-	0	n.v.t.
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	-	0	n.v.t.
Strekking controleverklaring				
Strekking controleverklaring rechtmatigheid:		Goedkeurend		
Strekking controleverklaring getrouwheid:		Goedkeurend		

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

5. Bijlage 2 – Tabel fouten en onzekerheden TOZO

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 2	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 3	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 4	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 5	-	0	n.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T	-	0	n.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen in jaar T	-	0	n.v.t.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

5. Bijlage 2 – Tabel fouten en onzekerheden TOZO

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
G4A	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen_totaal 2021	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen_totaal 2021	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 2_totaal 2021	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 3_totaal 2021	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 4_totaal 2021	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 5_totaal 2021	-	0	n.v.t.
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar 2021	-	0	n.v.t.
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen in jaar 2021	-	0	n.v.t.

© 2023 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

Smart decisions. Lasting value.